

Համախմբման կոչը քաղաքական գործընթացներում ամենահաճախ հանդիպողներից է: Դրանով հանդես են գալիս բոլոր այն գործիչները, որոնք իրենց ծրագրերում ժողովրդական աջակցության կարիքն ունեն: Երբ որևէ մեկը նման կոչ է անում, ապա անմիջապես հարց է առաջանում, թե ո՞ւմ կամ լավագույն դեպքում ո՞ր դրոշակի շուրջ է, որ առաջարկվում է համախմբվել: Պատասխանը, որպես կանոն, քչերին է գոհացնում: Վերջին տարիներին հատկապես հաճախակի են հնչում իշխանափոխության նպատակով, այսինքն՝ ինչ-որ մեկի դեմ, համախմբվելու կոչերը, որոնք նույնպես անարդյունք են մնում: Անհնար և անհնաստ է, երբ ծախսակողմյանը փորձում է միավորվել աջակողմյանի հետ, նարնջագույնը՝ երկնագույնի, կամ երբ նույն բանը փորձում են անել միևնույն դիրքին հավակնող ու փաստորեն միմյանց մրցակից անձինք: Նման կեղծ գործարքները, հիասթափությունից բացի, ոչինչ չեն կարող առաջացնել:

Եվ, այնուամենայնիվ, համախմբվածությունն անհրաժեշտություն է: Իրականում կա և կարող է լինել միայն մեկ միավորող հանգամանք՝ հայ ազգին պատկանելու մեր գիտակցությունը, նրա հանդեպ ունեցած պատասխանատվության զգացումը և դարերից ժառանգած հոգևոր արժեքները: Եվ դրոշակն էլ միակը կարող է լինել՝ համազգայինը՝ առանց ավելորդ գունավորման: Իրենց գույնն ավելի կարևորողների տեղը լուսանցքից դուրս է: Առաջնորդներն էլ այս դեպքում նրանք չեն, որ ընտրվում են ինչ-ինչ արհեստական կանոնների համաձայն, այլ նրանք, որոնց գաղափարներին, գործերին և անձնվեր օրինակին հետևում են հազարավոր ուրիշները: Եվ ազգն էլ ժողովուրդ կոչված բազմությունը չէ, այլ միայն նրա նպատակամղված և ազգային գործին նվիրված փառանգը:

Հայերի համախմբումը նոր չէ, որ պիտի կայանա: Այն որոշ չափով առկա է նույնիսկ այս օրերին, երբ, պատերազմից հետո, բնականաբար, փոքր-ինչ բթացել է ժողովրդի ազգային պատասխանատվության զգացումը: Առկա է, բայց ակնհայտորեն՝ անբավարար, քանզի Հայաստանին և հայությանը նետված մարտահրավերներին դիմակայելու համար այսօր պահանջվում են գաղափարական և կազմակերպական շատ ավելի բարձր որակներ, քան կար, ասենք, Արցախյան պայքարի օրերին:

Համախմբումը հրատապ դարձնող պատճառները բազմաթիվ են: Սակայն այս անգամ հիշատակենք դրանցից միայն երկուսը:

Պատճառ առաջին. ԱՐՅԱԽ

Վերջին զարգացումների արդյունքում կըտրուկ աճել է ազատագրված տարածքների հանձնման սպառնալիքը: Վտանգավորության աստիճանով այն այսօր զգալիորեն գերազանցում է 2001թ. իրադրությանը: Դրա մասին է վրկայում թեկուզ այն հանգամանքը, որ ի տարբերություն նախորդ անգամների, հիմա, Հայաստանում իշխող վերնախավը բոլորովին չի թաքցնում իր անձնական շահագրգռությունը՝ տարածքային զիջումների գնով շուտափույթ կարգավորման հանգելու հարցում: Մասնավորապես, նրանք հետևողականորեն հանրությանն են ներկայացնում կարգավորման վերջին տարբերակի՝ «հետաձգված հանրաքվեի» մանրամասները և փորձում են համոզել, որ այն ոչ թե դավաճանություն է, այլ ընդունելի և անխուսափելի փոխզիջում:

Չորս տարի առաջ, Քի Ուեսթի հանդիպման ընթացքում նույնպես, Ռ.Քոչարյանը համաձայնվել էր նույնաբովանդակ տարածքային և այլ զիջումների: Սակայն, ոչ ինքը, և ոչ էլ միջնորդ-համանախազահները չէին պատկերացնում, թե որքան դժվար էր լինելու այդ փաթեթը ժողովրդին ներկայացնելն ու պարտադրելը: Երբ «ժողովրդի անպատրաստ լինելու» պատճառաբանությամբ 2001թ.-ին պայմանագրի ստորագրումը տապալվեց, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախազահները հանձնարարեցին ՀՀ իշխանություններին «բացատրական աշխատանք» տանել և ապահովել հանրային կարծիքի դրական չեզոքությունը նախապատրաստվող «փոխզիջումների» նկատմամբ:

Հանձնարարությունը խոնարհաբար կատարող բարձրաստիճան պաշտոնյաները հաջորդ տարիներին փորձեցին մեզ կաշառել ներդրումների և տնտեսական զարգացման հեռանկարներով, հետո փորձեցին սովորեցնել, թե որոնք են մեր հայրենիքի սահմանները և որ տարածքները դրանց մեջ չեն տեղավորվում, վերջում նույնիսկ վախեցրեցին նոր պատերազմով: Ամեն ինչ արագացավ այս տարի: Միջազգային հանրությանը հաշվետվություն տալու մտադրությամբ այս գարնանը կազմակերպվեցին խորհրդարանական բաց լսումներ, որոնց ընթացքում իշխանությունն ու ընդդիմությունը ցուցադրական միաձայնությամբ հայտարարեցին, որ Հայաստանը արդեն պատրաստ է կատարել պահանջված զիջումներից հիմնականը՝ տարածքների հանձնումը: Այն ժամանակ նույնպես, իր խիստ քննադատությամբ,

համերաշխության տպավորությունը փչացրեց միայն «Ազատագրված տարածքների պաշտպանություն» հասարակական նախաձեռնությունը:

Այսօր հայ ժողովուրդը թերևս նույնքան պատրաստ չէ զիջումների: Ռալայ գիտեն ղարաբաղյան գործարքի հայկական կողմը ներկայացնող մասնակիցները: Սակայն նրանք ոչ այնքան ստիպված են, որքան շահագրգռված են կատարել միջազգային հանրության առջև ստանձնած պարտավորությունները, քանզի համոզված են, թե հենց դա է սեփական իշխանությունը վերարտադրելու գինը, որ պետք է վճարեն համաշխարհային ուժերին: Այդ պատճառով այլևս ժողովրդից չեն թաքցնում նախապատրաստվող գործարքի խայտառակ մանրամասները:

Միջազգային բոլոր ատյանները 2006-ը հայտարարել են Ղարաբաղյան կարգավորման տարի: Եվ այսօր հակահայ փաթեթի ստորագրումը կանխելու նախկին միջոցները՝ հայտարարություններն ու ստորագրահավաքները, քարոզչական ելույթներն ու հրապարակումները կարող են և անբավարար լինել: Անհրաժեշտ է շատ ավելի զանգվածային հակազդեցության պատրաստվել, ավելի լայն աշխարհագրությամբ և ավելի մեծ հաճախականությամբ: Նման հակազդեցություն կազմակերպելու համար համախմբումը ոչ միայն անհրաժեշտ է, այլև արդեն հրատապ: